

Bunca Kitaba Ne Olacak Benden Sonra?

Bütün büyük kitap koleksiyoncularının yahut özel kitaplık sahiplerinin belki de en önemli kaygısı, kitaplarına kendileri öldükten sonra ne olacağıdır. Aç gözlü bir simsarın elinde kiloyla pazarlanacaklarını ya da kadir bilmez bir mirasçının arsızca yağmalanmalarına izin vereceğini düşünmek tıpkı onlar gibi benim de uykularımı kaçırır zaman zaman.

Bazılarımız daha yaşarken bu riski bertaraf etmek için kitaplarımızı vakıflara, üniversite kütüphanelerine ya da benzeri kurumlara bağışlayarak kendimizce tedbir alırız. Ama bu da çok kolay bir karar değildir. Acaba kitaplara iyi bakılacak mı, emek emek biriktirdiğimiz kıymetlilerimiz hoyrat ellerde hunharca örselenecek mi diye düşünmekten sağlıklı bir karar veremeyiz. Velhasıl kitap sayısı arttıkça anksiyete seviyesi de yükselmeye başlar.

Tabii ben Celal Şengör ya da Ömer Koç kadar zengin bir koleksiyona sahip değilim. Elbette onlar kadar zengin de değilim, o yüzden onların koleksiyonlarındaki kitapları ancak rüyamda görebilirim. Fakat yaklaşık 30 yıldır kazandığım ne varsa kitaplara yatırdığım düşünülürse, muadillerine nazaran hatırı sayılır bir kitaplığımın olduğunu söyleyebilirim. O yüzden yukarıda bahsettiğim kaygıyı ben de gittikçe derinleşen bir halde yaşıyorum diyebilirim. Nasıl yapmalı?

Umberto Eco'nun ölüm haberini aldığımında aklıma ilk gelen soru, "ee, onca kitaba ne olacak şimdi" olmuştu. Bir belgeselde izlediğim, son derece değerli el yazmalarını da içeren muazzam bir kütüphanesi vardı Eco'nun. Çok sevdiğim yazarın ölmüş olması, bundan sonra yeni bir kitap yazamayacak olması elbette üzüntü verici ama her bahsi açıldığında koca adamı çocuk gibi sevindiren o muhteşem kütüphanenin dağılacağı düşüncesi de en az yazarın ölümü kadar hüzünlü.

Sanat uzun, yaşam kısa diyen o eski Latince deyimini hemen her gün tekrarlıyorum. Okumanın bir ömre sığmayacağını bile bile kitap toplamaya devam etmek bir hüzün sebebi, ömür sona erince kitaplara ne olacağını bilememek başka bir hüzün sebebi. Peki o zaman, sahiden, nasıl yapmalı? Belki de eski ABD başkanlarından Thomas Jefferson gibi yapmalı. Hem faydalı, hem tuhaf, hem de uzun yıllar konuşulacak bir şey!

1813 yılında yeni kurulan Amerika Birleşik Devletleri Kongre Kütüphanesi'ne ait binlerce kitap İngiliz askerleri tarafından yakıldığında bu durum büyük bir üzüntüye sebep olmuştu. Arşivin önemli bir kısmı ve pek çok değerli kitap bu vandallık neticesinde kül oldu. Hadiseden kısa bir süre sonra ABD'nin kurucu babalarından olan eski başkan Thomas Jefferson, örneğine az rastlanan bir teklifte bulundu. O sıralarda çekildiği inziva evinde emekli hayatı yaşayan Jefferson, ülkenin en geniş kitap koleksiyonlarından birine sahipti. Gazeteci Samuel Harrison Smith'e teklifini şu mektupla ilettili:

"Sayın Beyefendi,

Gazetelerden düşmanımızın vandalizminin Washington'da Halk Kütüphanesi'ni yok ederek bilim ve sanata karşı zafer kazandığını okudum... Bu hareket için... dünya bir tek duygu taşıyacaktır. Tepeden turnağa silahlı, kalabalık bir ordu birdenbire büyük bir savaştan çekilirken silahsız ve hazırlıksız bir ülkeyi başka bir savaşa zorlayarak uygarlık çağında hiç yeri olmayan barbarca davranışlarla kendisini şımartmıştır...

Kongrenin koleksiyonunu yeniden başlatmasının ilk hedeflerinden biri olacağını varsayıyorum. Savaş sürerken ve Avrupa'yla temaslar büyük risk taşıırken bunu yapmak zor olacaktır.

Benim koleksiyonumun durumunu ve kapsamını biliyorsunuz. Elli yıldır uğraşıyorum, bugünkü durumuna getirmek için hiçbir eziyet, fırsat ya da masraftan kaçınmadım. Dokuz on bin ciltten oluşan koleksiyon bilim ve edebiyat konularında çok değerli yapıtlar içeriyor ve Amerikalı devlet adamlarına gerekli olan konulara da uzanıyor. Parlamento ve diplomasi alanlarında özellikle doludur. Çok uzun bir süre önce özel koleksiyon olarak kalmasının akıllıca olmadığına karar verdim ve ölümümde kongrenin ön alım hakkı olmasını bekliyorum. Şimdi oluşan kayıplar, kitaplarımın

yerleştirilmesi için en uygun zaman gibi geliyor ve yalnızca benim kullanacağım geriye kalan çok kısa süre önemsenmemelidir. Bu nedenle koleksiyonun Kongre Kütüphane Komitesine aktarılması için dostluğunuzu istiyorum..."

Bazı koleksiyonerlerin kitaplarını bağısladığını, vakfettiğini yahut satışı çıkardığını çok duymuşumdur. Ancak eski bir devlet başkanın kitaplarını ulusal kütüphaneye satmak istemesi hayli ilginç geldi bana. Artık paraya mı sıkıştıktı, yoksa başka bir hesabı mı vardı, orası biraz muamma...

Merak edenler için, Jefferson'ın kütüphanesinde toplam 6487 kitap vardı. Meclis Amerikan halkı adına satın alma yetkisini kullanarak 23.950 dolar karşılığında kitapları almaya karar verdi. Kitap başına 3.6 dolar gibi bir şey yapıyor. Fena para değil...

Elbette Jefferson'ın kitapları kadar nadir kitaplar değildir benim kütüphanemde bulunan kitaplar. Ama hepsi benim kıymetlilerim. Şimdiden kitap sayısı 10.000'i geçmiş durumda. Sonunu düşünen kahraman olamaz diye düşünerek ilk gençliğimden bu yana çılgınca topladığım kitapların akıbetini hiç düşünmemiştim uzun zaman. Lakin yaş kırkı geçip saçlar ağarmaya başlayınca her geçen gün daha çok düşünmeye başladım bu mevzuyu.

Kütüphaneye hemen hemen her girişimde şu soru çınılıyor artık zihnimin kulaklarında : Bunca kitap ne olacak benden sonra?

**Ali Lidar, "Bunca Kitaba Ne Olacak Benden Sonra?",
fikirtepedya.com/kultur-sanat/bunca-kitaba-ne-olacak-benden-sonra/ (Yayın Tarihi:
30 Mart 2024).**